

~~Aktar 'l isfel fejn hemm il-kappel-la tal-qabar hemm diversi artali li jġu uffizjati mid-diversi kwalitajiet ta' patrijiet Armeni, Sirjani, li ghandhom il-jedd jinqded bil-Knisja ta' l-Assunzjoni.~~

~~X'hasra li Santwarju bhal dan mhux qiegħed f'idejna l-Kattoliċi. Imma qegħdin fi żmien meta x-xewqa tal-~~

~~għaqda bejn l-insara kollha qiegħda tinħass u titteggēg. Nitolbu 'l Madonna biex taqlagħna din il-grazzja li mandumux ma naraw isseħħ il-għaqda, biex hekk kull nisirani bla ebda tfixkil ikun jista' jaqdi dmiru f'kull hin u kuljum.~~

~~P. MIKIEL CATANIA, o.f.m.~~

Santa Katerina ta' Lixandra

JEKK tħares lejn mappa tal-Baħar Nofsani, taht il-Palestina tara bhal ilsien ta' art li jibqa' diehel ġewwa l-Baħar l-Aħmar. Dak l-ilsien ta' art iġhidulu l-Barr ta' Sina.

Fit-tarf ta' dan il-barr jinsabu tliet iġbla quddiem xulxin. It-tnejn tat-truf bil-Gharbi jġhidulhom Gebel id-Dejr u Gebel Katarin. Tan-nofs iġhidulu Gebel Horeb. Hawn se nsemmu biss l-iġbla tal-ġnub, għax kif qalu dejjem ir-Rħieb Griegi li jgħammru fihom hemm tinsab midfuna Santa Katerina ta' Lixandra, ġewwa knisja f'nofs Dejr mibni mill-Imperatur Ġustinjanu, għal habta ta' nofs is-seklu sitta. Fis-seklu għaxra nkitbet ukoll il-ġrajja shiha ta' din il-Qaddisa, u kitibha wkoll wiehed Bizantin jismu Simon Metafraste. Il-ġrajja, fil-qosor, hi din li se nġhidu hawnhekk.

Katerina twieldet f'Lixandra fis-sena 285 Wara Kristu, meta kien Paġrijarka ta' dik il-belt San Teona. Sena qabel kien lahaq Imperatur ta' Ruma Djoklezjanu, u razżan lill-Berbrin li kienu ġejjin u sejrini jaħbtu għat-truf ta' l-Imperu. Bil-mistrieħ li waqa' wara t-trażzin tal-Berbrin, id-Djiena Nisiranija, f'Lixandra, kibret u hadet ir-ruħ.

Il-familja ta' Katerina kienet Paga-

na, u t-trobbija li trabbiet hi, kienet Pagana wkoll. Meta kibret ftit, marret titgħallem fi skola kbira f'Lixandra, skola mwaqqfa minn wiehed jismu Tolomew Soter. Katerina kellha mohħha tajjeb u wriet ħila kbira fit-tagħlim ta' l-ilsien Grieg u fil-Filosofija. Għarfet ukoll x'kienet id-Djiena Nisiranija mingħand wiehed Rāheb Nisirani, li kienet tħobb titħaddet miegħu, imma baqgħet Pagana. Dak li ġegħilha taqleb Nisiranija kienet holma, kif se naraw hawn taht.

Kif kienet rieqda, lejla waħda, Katerina ħolmot li ra mara sabiħa għall-aħħar, li fuq driegħha kellha ifel żgħir ta' ġmiel kbir. Katerina lil dan it-tifel riedet tkelmu, imma hu lanqas biss ma ried iħares lejha. Kull fejn iddurlu kien idurilha, u jaħbi wiċċu fuq sider ommu. Katerina malli stenbhet fehmet li dil-mara sabiħa kienet Mirjam, omm Ġesù, li jemmnu bih l-Insara; għalhekk marret u qalet lir-Rāheb Nisirani fuq li ħolmot. Dak qalilha li Ġesù ckejken ma riedx iħares lejha għax kienet għadha pagana.

Katerina, biex terġa' tara mqar fil-holm dik it-Tarbija, tghammadet u sarret Nisiranija. Dak il-lejl malli raqdet reġgħet ħolmot bil-Mara tal-ġmiel, li kellha fuq driegħha t-Tifel ta' l-ew-

wel. It-Tifel din id-darba mhux talli hares lejn Katerina, imma wkoll lib-bisha hâtem f'subaghha bhal gharus lill-gharusa. Hekk Katerina qatghet ghal kollo minn mal-Pagani u baq-ghet titghallem it-tagħlim nisrani fi skola kbira nisranija li kien hemm f'Lixandra, li kienu jghidulha **Didas-kalejon**.

Imma ghal habta ta' l-aħħar xhur tas-sena 304 Wara Kristu, Djoklezjanu, mogħwi minn wiehed jismu Galerju, li hu kien rabbiëh bhal ibnu, beda jaħqar lill-Insara. Magħhom wehlet ukoll Katerina, għax hi wkoll kienet nisranija.

Il-mohqrija ta' Djoklezjanu hraxet matul is-sena 305, imma hu kellu jingabar għall-mistrieħ. Il-ħakma Rumija, fis-Suriya u l-Egittu, dak iż-żmien kienet f'idejn wiehed jismu Massimjanu Daja, bniedem ta' qalb hazina li ma kien jaħmel ebda wiehet mill-Insara, u halef li jeqridhom. Għalhekk fis-sena ta' wara, 306, hareġ ligi aghar minn qabel u billi sama' li f'Lixandra kien hemm għadd kbir ta' nsara, telaq minn Qajsarija, fil-Palestina, u mar hemm biex jeqridhom. Halli jkun jaf l-Insara min kienu, biex jew jaqilbu Pagani jew joqtolhom, għamel hekk: amar li jsir għid kbir lill-allat Pagani fil-misraħ il-wiesja ta' Lixandra, quddiem il-knisja tagħhom li jghidulha **Caesareum**, fejn kellhom jindebhu f'għieħ l-allat 130 tawr. U amar ukoll li għal dal-għid kulhadd kellu jigi, in-nies kollha ta' Lixandra, u jagħtu qima lill-allat. Min ma jigix, jieħu l-mewt. Mela, jew tagħti qima lill-allat il-ħżiena, u tiħad lil Kristu, u tghix, inkella żzomm ma' Kristu, tiħad 'l-allat Pagani, u tmut. Hekk, meta harġet dil-ligi, u x-xandari hareġ ixandarha fi rjus it-toroq, wiehed jista' jahseb f'hiex sabu ruħhom l-Insara.

L-Imperatur innifsu, darba mar il-misraħ biex jara b'għajnejh il-haddiema u l-imghallmin izejnu u jhejju l-meħtieġ għall-għid. Katerina semgħet b'dana, u billi kienet sabiħa, għanja u mharrġa tajjeb fil-għerf, xejn ma ratha bi kbira li tmur hija nnifisha tkellem lill-Imperatur. Għalhekk kif kien hemm fi-**Caesareum**, jarahom izejnu, talbet li tersaq quddiemu.

Il-ghassiesa qalulu biha. Raha mill-bogħod u ndehex bi ġmielha u xejriha b'idu biex tersaq. Resqet, u sellmitlu bhala Imperatur ta' Ruma. L-Imperatur aktarx ħaseb li kien ba-għatha missierha biex tistiednu għal xi ikla, imma nixef bil-ghageb meta fetħet fommha u lumitu bil-kelma t-tajba għall-għemil ħazin tiegħu, li jgiegħel lill-Insara, nies li jħarsu l-omra u ma jagħmlu ħsara lil hadd, li jagħtu qima lill-allat Rumin u hekk johonqu l-**kuxjenza** tagħhom. Qaltu wkoll li kien imissu jisthi, li hu, ras ta' Imperatur kbir, li jidhirlu li hu għaref u mseddaq, jagħti qima lill-allat tal-ħrejjef, allat qattiela, qarrieqa u zennejja, li l-poplu Ruman xejn ma kellu biex jiftaħar bihom. Qaltu li kien għajb għalih li jimxi wara al-lat bhal dawk u jitlaq 'l Alla wiehed, Qaddis u Temm, Alla ta' l-Insara.

Billi Katerina, lill-Imperatur hasditu, ma gharafx ikellimha. Baqa' sieket għal ftit imbagħad stedinha tmur il-palazz tiegħu biex tkellmu sewwa hemmhekk. Katerina marret, fil-hin li qalilha u sabet lill-Imperatur imdawwar b'hamsin filosofu Pagan, imhejjin minn qabel biex iwaqqgħu kull ma tghid hija. Bdiet it-tahdita, u għal kull ma jghidu fuq id-Din Nisrani Katerina twegibhom twegiba shiha. Il-ghorrief Pagani bdew jaqgħu wiehed wiehed u jistqarru li kienet qed tghid sewwa. Riedu jsiru Nsara, u l-Impe-

ratur meta ra hekk, amar li jorbtohom u jehduhom għall-mewt. Hekk id dbiħ lill-allat bdieh mill-filosofi tiegħu nnifsu.

L-Imperatur amar lis-suldati li jagħtu s-swat lil Katerina u li jixhtuha l-habs. Rajjes il-għassiesa fettillu jkellimha fil-habs, u hi bi kliemha qalbitu nisrani. Il-mara ta' l-Imperatur, Wawstina, ukoll semgħet biha u riedet tmur tkellimha, u daħlet il-habs bil-mohbi, u hija wkoll qalbet nisranija.

Meta Katerina kien ilha tnax-il jum fil-habs, l-Imperatur amar li tingieb fil-misraħ halli quddiem kulhadd tin-

haleg ġewwa makna hallieġa. Giebuha u daħhluha fil-makna, imma malli bdew ihaddmuha, il-makna faqqgħet u tfarket u frakha darab hafna nies. Qamet agha kbira fil-misraħ u wisq nies stqarrew li Alla ta' Katerina kien Alla waħdu tabilhaqq, li jagħmel l-egħgubijiet. L-Imperatur amar li Katerina titkeċċa mill-belt, imma wara reġa' bdielu u qabbad lis-sejjief jaqtagħlha rasha. Dan gara fis-sena 307. U l-**Anġli**, jew ahjar, l-insara, hađu l-ġisem tagħha u difnuh fuq Gebel Sina.

P. ĠUŻ. GOVERNANTI, O.F.M.

~~MIN KIENET IL-PENITENTA?~~

~~Fil vangelu hemm tliet nisa li l-identità tagħhom qajmet u għadha tqajjem hafna diskussjonijiet. Ghax mhux l-ewwel darba fl-istorja tal-qedem insibu l-istess persuna msejja b'ismijiet differenti, jew bl-istess isem imbiddel xi ftit. Hemm min iġhid li l-mara, li kienet midinba, u li daħlet fid-dar tal-Fariżew, fejn Ġesù kien qiegħed jiekol, biex taħsillu saqajh u tidlikhomlu bi fwieha fina, kienet Marija ta' Betanja u wkoll Marija Maddalena. Imma xi iġhidu l-ghorrief kbar tal-lum? X'inhil-opinjoni l-aktar probabbli? Forsi l-konkluzjoni mhix importanti, imma d-diskussjoni li ahna behsiebna naghmlu ma tistax ma tagħmilniex familjari ma' l-episodji tal-vangelu, u fl-istess hin, tkattar it-tagħlim tagħna fuq dawn l-episodji.~~

~~Il-fehma li dawn it-tliet nisa huma tliet nisa differenti kienet dejjem popolari hafna fil-Lvant, filwaqt li l-fehma l-oħra li dawn jagħmlu mara waħda, ilha popolari fil-punent minn~~

~~żmien San Gregorju l-Kbir, fis-seklu sitta.~~

~~Jekk nistgħux qatt naslu għal konkluzjoni ċerta, mhux kulhadd jaqbel; iżda l-fehma ta' l-aqwa mhux hija li fil-vangelu m'hemm ebda taġħrif li jġiegħel lil wieħed jahseb li mara waħda tidher hafna drabi taħt ismijiet differenti.~~

~~Il-għaliex mela dawn it-tliet nisa hafna jahsbuom l-istess persuna? Is-seba' kapitlu ta' S. Luqa jtkellem fuq mara midinba fil-belt, li bdiel taħsillu rignejh bid-dmugħ tagħha, u tixxot-homlu b'xagħrha, filwaqt li t-bushom u tidlikhom bi fwieha fina. Imbagħad it-tmien kapitlu jibda billi jsemmi lil Marija Maddalena, li minnha Ġesù kien hareġ seba' xjaten. Dan ifisser li S. Luqa jrid iġhid li din kienet l-istess mara tal-kapitlu seba'?~~

~~Il-hdax-il kapitlu ta' San Ġwann, jtkellem fuq Lazzru ta' Betanja, mir-rahal ta' Marija u oħtha Marta; iġhid ukoll li din kienet Marija li dilket lill-~~